

u. Derrien. approuvé par M. le Vique

HISTOAR ADMIRABL
A VUHEZ

p. n° 6

SANTES HELENA.

p1

*Voar Ton Yan Guerin, pe un Ton
nevez.*

C. G. R. M.

B Remâ e fell din discleria
Ar vuez Santes Helena:
Bezit attantif d'e c'hlevet,
Ho calon sur a vezo touchet.

Clevet a reot he buhez
Carguet eus a dristidiguez,
Hac ar martyr e deveus bet,
Hac a so ganti c'hoarvezet.

Me lavaro deoc'h pen-da-ben
E voa hi caëra femellen
A guement a ouiset da gaser,
Gant ar bed oll oa enoret.

A

275-7-26

202, 123

2

Beza oa a vrasa qualite,
 Pa voa hi Merc'h da ur Roue;
 Rac Merc'h voa d'ar Roue Anton,
 E Constantinopl oa e dron.

Pa oa Pap e Rom Sant Clemant,
 Hennes a oa eus he c'herent,
 E oue er bed-mâ ganet
 Er bloavez pevar cant ha dec.

Goude an Incarnation
 A Jesus hon Roue guirion,
 Er guær eus a Gonstantinopl,
 Hac estimet bras gant ar bopl.

Pa oa en oat a bemzec vloas,
 He mam, diganti a varvas,
 Ma fallas d'he zat e c'haouet,
 Evit ma vise e briet.

Mont a eure da gaout ar Pab,
 Hac en esper caout e c'hrat,
 Evit caout e gonsantamant
 Da zimisi d'e verc'h yaouanc.

Ar Pap neuse pa er c'hlevas,
 A meurber en em estonas:
 Ne gaffet Christen var ar bed
 A guemere e verc'h da bried.

Gant an Ilis eo difennet,
 Ha gant Doue eo ordrenet
 Ne vezo jamæs eureuget

3

An tad nac ar verc'h nepret.
 E ve demeeet ar verc'h d'an tad,
 Hennez so ur c'hrim execrabl,
 Ur c'hrim a enep al Iesen,
 Siouaz! etouez ar Gristenien.

Pa en devoa clever Helena
 E arruse sur quemeniâ,
 Var ar mor en em ambarquas,
 Hac e Flandres en em rentas.

Eno pa voa hi arruet,
 En un Ecluse en em rentet,
 Pa oa a dost da un Abbati,
 E commanças son ar C'hlec'hi.

Neuse an oll Leanezet
 A oue sur quer bras estonet
 O clever o C'hleyer o son,
 Hac int mont o! en oræson.

Hac int mont ha seller neuse
 Piou a oue erru er c'hontre,
 Ma remercsont ur femelen
 A zeue d'o c'haouet pen-da-ben.

Mont a refont en procession,
 Gant respet ha devotion,
 Evit monet d'e rancontri,
 Gant ur joa bras d'e saludi.

Ha pa velas hi aneze,
 E voe estonet bras ive,

A ij

4

Hac oc'h o guelet a vanden
 O tont d'he rancontr evellen.
 Neufe e recefsont anezi,
 Ha conduit d'an Abbati,
 Rac guelet a rent oll certen
 E care an Autrou souveren.
 Mæs ne chommas quet pell gante,
 Ne changeas timat a gontre;
 Ha rac ar Roue Catebron,
 Un den cruel ha diræson.
 Mont a eure voar bord ar mor
 Evit savetei e enor,
 Ha ma pedas Merdaidi,
 Mar plich gueneoc'h va imbarqui.
 Un dra terribl a arruas
 Pa voant e creis ar mor glas,
 Rac an dut oll a oa lazer
 Gant ar c'horserien arraget.
 Exceptet Santes Helena,
 A voa ur femelen ar gaëra
 O songeal caout e guerc'hdet,
 E voa hi ganto reserret.
 En oræson en em laquas,
 Da Jesus en em recommandas:
 M'ho ped, va Jesus, va Roue,
 Conservit ma virginite.
 Pa oa achuet he feden,

5

D'hor Salver Jesus evellen,
 Un tan eus an Eê gouezas
 Al lestr hac an dut a losquas.

Hi oa preservet couf goude
 Gant ur blanquen deus he buhe,
 E arruas e rivyer ar Sign
 E quichenic bord ur jardin.

Ar rivyer a ye bete Londres,
 Hac eno e voa ur verges,
 Hac ur feunteun caër a gavas,
 En e c'hichen e tifquizas.

Ar Roue Heri e guelas
 Ebars en un dristidiguez vras,
 Afezet ec'ha s ar feunteun,
 Ha ne voa den en e c'hichen.

Tostaat a ras neuse outhi,
 Hac e c'houlennas diganthi,
 Livirit din presantamant:
 Pe a leac'h oc'h, merc'hic yaouanc?

Me a so eus a Constantinopl
 A guerent pinvidic ha nobl,
 Hac a so amàn achapet
 A dre daouarn ar Barbaret.

Allas! va c'halon a fazi din,
 Rac naon emeus, ne allàn mui:
 Pell bras so n'emeus debret tam,
 Ha va c'halon em c'hreis a rann.

A iij

6

Ar Roue Heri pa e c'hlevas,
 D'e aumoniari a gommandas
 Monet pront da guerc'hat dezi
 Peadra evit e foulagi.

Neuse en e c'hallas gantâ,
 Ebars en e dy da logea,
 Hac o tont d'e recommandi
 Evel unan a dut an ty.

Goude-se oant demezet,
 Souden e oue grêt an euret,
 Hac ar fest a badas gante
 Bere an nombr a ugent de.

Daou vloas antier ez int bet
 En o fligeadur assuret,
 Quen na zeuas da veza brasez,
 Neuse e devoa goal vuhez.

Digant e vam ar Rouanez
 E devoue cals a baourentez,
 Hervez ma raport an histoar,
 E devoue cals eus a c'hlac'har.

Ar Roue Heri a yas timat
 Da gaout an tad santel ar Pap,
 Evel ma en devoa recommandet
 D'ar gombat ouz ar Sarazinet.

Lefel a ras fur e secret
 Tri merq er guer eus e gachet:
 Rei a ras unan da Helena,

7

Un all da Vari Clocestra.
 An trede ivez a roas
 D'ar C'hont a oa e vignon bras,
 Da behini e recommandas
 E brier gant affection vras.
 Glac'har bras a oue er palæs,
 O lavaret adieu assambles,
 Hac epad eiz vloaz varnuguent
 N'en em velint sur e nep hent.
 Helena en devoa ganet
 Daou vuguel a oa caër meurbet ;
 He mam gaër a roas da g'idi
 Penaos e devoa bet daou gui.
 Ar Roue Heri pa glevas,
 A oue sur estonet bras,
 O clever e devoa ganet
 Daou gui evelse e brier.
 Neuse e voa hi condanet
 Da gaout he brec'h deou troc'het,
 Hac amaret he bugale
 Unan dezi a bep coste.
 Ambarquet oue var ar mor bras,
 Ebars e Breis e risquennas :
 Ar barq en devoa hi digacet
 Da Londres a so retourner.
 Cri vise a galon na ouelse,
 Oc'h e guelec'het nep a vise,
 A iv

8

O rei he divron d'he bugale
Hac hi prest da vervel digante.

Da goufquet neuse en em laquas,
Daou leon eus ar forest a zeuas
A gaffas gante an daou vuguel,
Quement-mâ certen oa cruel.

Un Ermit a voa neu'e er c'hoat,
Ha diouz ar c'hri a zeuas timat,
Hac a gavas an daou vuguel
Etre griffou daou leon cruel.

Unan al leon a hanvas,
Eguile ar vrec'h a c'halvas:
O daou e voant gantâ maguet
Epad c'huezec vloas affuret.

Ebars epad an amser-mâ
E oue e Naonet Helena,
Hac un hostises a gavas,
Truez outhi a guemeras.

Chom a eure a servicha,
Ebars en ty oa an distera;
Dispriset voa gant peb hini,
Laquet voa da dorcha listri.

Ober a re gant diligeanç,
Hep na rebel na repugnanç
Quemet a ordrenet dezi
En o gre oll hep contraigni.

Guelet amâ grœc ur Roue

9

Carguet eveus a baourente,
 Rentet quen humbl ha quen isel
 Dirac ar bed universel.

Sellit bremâ an humilire,
 Hounez a blich bras da Zoue,
 Rac an humbl a so exalter,
 Hac ar re superb discarer.

Ar Roue Heri distro a Rom,
 Ha gantâ ar Roue Anton,
 A arruas en e bæles
 Ebars er guær eus a Londres.

Allas! eno pa arruas,
 Ar c'hont Clocester a gavas,
 Ha goulen neuse digantâ
 Peleac'h voa eat Helena?

Nao messager a oa digasset
 Dirac ar Roue da lavaret
 O devoa digasset peb a liser
 D'ar c'hont Clocester a dra scler.

Mæs un all a zeuas goude,
 A lavaras ar virione,
 Penaus e voa bet trahisset
 Gant ar Rouanez coz assuret.

Ar Rouanez coz so coudaunet
 Da veza e beo losquet,
 Abalamour ma e devoa
 Laquet troc'ha brec'h Helena.

10

Me lavarò deoc'h ar recit
 An daou vuguel hac an Ermit,
 Ha penaos voa an disparti
 Ebars er c'hoat gant cals a gri.

Felix a yeas var bord ar rivyer
 Da bourmen gant an daou vuguel:
 Amàn, emezàn, ho quivis,
 Guenên d'am zy ho tigallis.

An daou vuguel a respontas
 D'an Ermit outo pa gomas,
 N'en d'ê quet c'huita, Ermit-mat,
 Eo a so c'ha sur hon tat?

An Ermit neuse a lavaras
 Deze gant tristidiguez vras:
 Allas! m'ho cavas amàn leset
 Gant ar bleizi ha leonet.

Ha gant truez m'ho rigallas
 Ho taou guenên d'am Ermitach,
 Hac emeus ivez ho maguet,
 Hoc'h elevet hac instruet.

An daou vuguel a lavare
 An eil d'eguile aneze:
 Pa n'en d'ê an Ermit hon tat,
 Deomp-uy breman da glasq hor mat.

An Ermit a oue trist meurbet,
 Pa o c'hlevas o lavaret
 Ezajent, allas! da glasq o mat,

II

Pa ne oue an Ermit o Zat.

Pa voant o riscours evelse,
Arruout Merdaïdi ene:

Bremâ ez eus c'huezec bloa

E lequezomp amâ Helena

Gant anquen vras digonfolet

D'e daou vuguel e doa collet,

N'e devoa brec'h nemet unan

Da sicour daou vuguel bian.

Neuse e lavaras Martin,

Btice, va breur, deomp bete ar fin,

Elec'h ma pligeo gant Doue hor c'hass,

Ma caffimp hor mam ur veich c'hoas.

Merdaïdi, ni ho supli,

Pliget gueneoc'h hon ambarqui,

Ma zaïmp en hano Doue

Da glasq hor bro hac hor c'hontre.

Ar Merdaïdi a respontas

D'an daou vuguel pa o c'hlevas:

Deut en hon læstr hac ambarquer,

Ny ho lacai en douar assurer.

En Allemagn ec'h arrusont,

Hac arc'hant dezo a resont;

Ouspen e resont da leina

D'an daou vuguel gant cals a joa.

En Baviere pa voant arru,

E zesont o daou a ru da ru,

Ma o guelas ar Rouanes
Ebars er ru eus e fales.

Ma commandas d'he messager
Mont da guerc'hat an daou vuguel,
Rac quer caër oant evel an de,
Clorianda o admire.

Digasset oant neuse dirazi,
Roet voa deze da zibri:
Neuse evel tud affamet
Ne squient o tibri boet.

Re hir ven ma conten antier
Ar bresel voa er bro Bavier;
Mæs beza voant victorius
An daou vuguel dre ch'raç Jesus.

Martin a voa un den vaillant,
Hac ebars er gombat sanglant
Laza a ras cals a Sarazinet,
Ha cals eus an Turquianet..

An Itron Varia Boloigne
O sicouras sur en deiz-fe,
Hac evit caout ar victoar
Dre ch'raç Jesus var an douar.

Da Tour e teusont ac'hane,
Ur guær a so en Turene;
Sant Martin a voa aumonier
Da rei soulach d'ar beorien quer.

O mam ivez a arruas.

13

En Tour gant ur baourente vras,
 Ma oa Martin o tistribui
 An alufen da bep hini.

Goulen a eure diouti,
 Pa zeuas da sellet outi,
 Pe a leac'h ouc'h-hu deut amâ?
 C'hui n'en d'oc'h quet eus ar vro-mâ.

Commanç a reas neuse e galon
 Da zonet d'e biquat quen doun,
 Neuse e teuas fonch dezâ
 Ebars en e vam Helena.

Diaguent en devoa clever,
 Evel ma hon eus raporter,
 E voa troc'het ur vrec'h dezi,
 Hac en mont da fongeal enni.

Neuse en em anavezont,
 Gant joa bras en em faludfont,
 Autrou Jesus, eme Helena,
 Va bugale quæz a velân.

Ne zefiren quen evit mervel,
 Nemet guelet va daou vuguel:
 Autrou Jesus, Roue an Tron,
 Houmàn so consolation
 Da ur vam e devoa coller,
 He daou vuguel e deus cavet.

Adieu, emezi, va bugale,
 Mont a rân bremàn en han Doue,

14

Ho pêt ac'hanon fonch ha memoar,
Va bugale quer, var an douar.

M'em bezo fonch ac'hanoc'h ive
Pa vin e Rouantelez an Eê,
Evit ma vezimp oll assambles
Er barados gant an Æles.

F I N.

